

KONKORDIEBOKEN OM LOV OG LØFTE

En oversikt

Av Kåre Svebak

Oversikten er laget ved hjelp av sakregisteret til Konkordieboken.

A. OM DE TI BUD

1. *Gud har satt De ti bud som en grense mellom det onde og det gode (SK De ti bud, 183).*

2. *Guds ti bud fremstiller det menneskeliv som behager Gud.*

Det fins ikke utenfor De ti bud, selv om det er aldri så storartet og verdifullt i verdens øyne. (SK De ti bud 311) Ingen lære eller samfunnsorden når opp til De ti bud, og derfor bør enhver øve seg i budene hver dag og i alle livets forhold (samme 317, 333).

3. *De ti bud er skrevet i alles hjerter (SK Troen 67 ref Rom 2:15).*

Den Hellige Ånd bruker budene til å lære oss Guds vilje (FC SD 6:12 sit Rom 12:2, Ef 2:10, 1 Sam 2:6, Joh 16:8). De er "den rette kilde og kanal" for gode gjerninger (SK De ti bud, 311).

4. *Budene handler ikke om godtgjørelser, som det er lov å avvise (Apol 12:134).*

Et menneske kan ikke fjerne en forpliktelse som tilhører den guddommelige rett, for den "kan ikke oppheves ved en menneskelig autoritet" (Apol 12:175, jf CA 27:24, 28:41, 21:1ff - overgangen til misbrukartiklene).

Lik Troen, Fadervår og sakramentene, beholder også De ti bud "sitt vesen og sin verdighet" uavhengig av min overholdelse, bønn eller tro (SK Nattverden 5).

5. *Selvvalgte tjenester eller fluktveier er unyttige for Gud (Mt 15:9).*

Unntak er påtvungne avvik fra evangeliet. Da har vi Guds bud om heller å lide urett for vår bekjennelse til evangeliet. (Apol 27:41f)

Det er "en forbannet frekkhet /.../ å finne en høyere og bedre livsførsel enn den De ti bud viser oss" (SK De ti bud 315).

6. *Ingen lov og intet løfte som mennesker har gitt, kan fjerne Guds bud og ordning (CA 23:8, jf 24:24, 27:18).*

Tradisjoner tilslører Guds bud, når de gis prioritet fremfor Guds bud (CA 26:8, Apol 12:145, 15:25, 28:4). Romerkirken med sitt pavedømme setter egen makt opp mot Guds bud (Tr 6).

7. *De ti bud kan ikke rettferdiggjøre. De "anklager alle hellige". (Apol 4:87, 27:17).*

Selv om mennesket kan gjøre samfunnsnyttige gjerninger, er det en fiende mot Gud, født med "en ond lyst og tilbøyelighet" til å gå mot Gud og hans bud. (Apol 4:27. FC SD 1:11, 2:43).

Det er "fariseisk tomhet" å tro at noen gjør mer enn budene krever (samme 27:25). Kunne vi holde De ti bud slik Gud vil, trengte vi verken Troen eller Fadervår (SK Troen,

- 3). Ingen kan holde ett av budene (SK De ti bud, 316). Budene anklager oss til stadighet, for Gud vil at hjertet skal være rent (Apol 4:103. SK De ti bud 310).
8. *Vi trenger den innstilling som det første bud krever, for da oppfyller vi også de andre budene. (SK De ti bud 324, FC SD 2:26)*
- Det er ikke mulig å oppfylle budene uten Den Hellige Ånd. Han virker den sanne anger, som ikke tillater legemet å følge lystene, og den sanne tro, som ikke svarer Gud med utakk og forakt for hans bud (Apol 12:131, SK Troen 1f).
- Troen bringer Den Hellige Ånd som føder et nytt liv i hjertet. Ånden driver de troende til å øve seg i gjerninger etter Guds bud. (Apol 18:2. FC SD 11:73) Med nye tildriv holder vi loven og oppfyller den mer og mer. (Apol 4:123-125 sit Jer 31:33, Rom 3:31, Mt 19:17, 1 Kor 13:2)
9. *Budene lærer oss hva vi skal gjøre for Gud og vår neste. Troen (Credo) sier oss hva Gud gjør for oss og hva han gir, så vi lærer "å elske alle Guds bud og ha vår glede i dem" (Troen, 67-69).*
- 10 *Budene tjener til å bevare de troende i ydmykhet (FC SD 6:21).*
11. *Vi bør alltid ha budene for øye (SK De ti bud 331).*
- Vi bør akte på dem, enhver i sin stand - ugift, ektestand, enkestand (SK De ti bud 317). Vi har hendene fulle med å holde dem, for budene handler om "dagligdagse gjerninger" uten anseelse (SK De ti bud, 313f, 317f).
12. *En skal særlig innprente det bud eller stykke som blir mest tilsidesatt av folk på stedet (LK Luthers forord 18).*

B. OM LØFTET

Løftet i avgrenset mening

1. *Skriften handler om Guds lov og løfte.*
Da taler vi om «løftet» (el evangeliet) i avgrenset mening - om Kristus, om syndenes forlatelse og om Kristus som ufortjent gave. (Apol 4:5, 102, 183, 261, 12:53. FC SD 5:14)
Løftets innhold er med ett ord sagt – syndstilgivelse (Apol 4::43, 102 (jf 287), 292, 24:69 – i alterets sakrament to deler).
2. *Guds løfte gjør Gud kjær for oss (Apol 4:129).*
Siden vi ikke evner hva loven krever, må løftet holde oss oppe i vår svakhet (samme 165).

Løftet I universell mening

3. *Evangeliet er ikke begrenset til Nytestamentet.*
Kirkens fedre (i den gamle pakt) kjente løftet om Kristus, at Gud for Kristi skyld ville tilgi syndene (Apol 4:57, 12:53, 24:55. Ref Jes 53:10. FC SD 7:46 - Abraham).

Evangeliet er heller ikke begrenset til kvalifiserte mottakere. Liksom Guds kall til omvendelse har adresse til alle, har også løftet adresse til alle og motiverer omvendelsen (FC SD 11:28).

Løftets anvendelse

4. *Løftet utelukker vår fortjeneste (Apol 12:84).*

Gir man gjerningene plass i forsoningen, er løftet usikkert og forgjeves (samme 4:42, 285 og 20:10). Løftet tilhører ikke den som vil bli rettferdig med gjerninger (samme 4:110, 221, 223, 27:17, 34).

5. *Liksom dåpen og Herrens Nattverd, er også gode gjerninger ytre tegn på Guds løfte.*

De troende har glede av gode gjerninger og øver seg i dem. (Apol 4:275)

6. *Løftet gripes kun med tro (Apol 4:43, 70, 84, 127, 12:80). Det kan ikke mottas med tro og dertil med munnens og gjerningenes bekjennelse (FC Ep 3:22, SD 3:51).*

I rettferdiggjørelsen for Gud stoler ikke troen på angeren, kjærligheten og andre dyder, men kun på Kristus og hans fullkomne lydighet (samme SD 3:30). Guds løfte og troen går hånd i hånd (Apol 4:50, 261f, 346, 15:10). Å tro det er å motta Guds løfte (Apol 4:50, 113, 227, 263, 304).

Løftets mål

7. *Loven ble først og fremst gitt for å temme synden, med løftet om nåde og velgjerning (SA C 2:1).*

8. *Det rikeste løfte er føyd til det første bud:*

Gud vil vise miskunn i tusen ledd mot dem som elsker ham og holder hans bud, som ingen evner uten Kristus. (Apol 4:270. SK De ti bud 29, 39, 333).

9. *Guds løfte er føyd til det fjerde bud.*

Den lydighet som barna skylder sin far og mor, har stor lønn i dette liv, men gjør ingen rettferdig for Gud. (Apol 4:197, 367f. SK De ti bud 131-133, 164-166)

10. *Ekteskapet har Guds befaling og et løfte for det legemlige liv (Apol 13:14f).*

11. *Bønnen hører sammen med tilliten til Guds løfte og Kristi fortjeneste (Apol 21:20. SK Fadervår 19f).*

12. *Guds løfter er knyttet til prekenembetet.*

Det hører med til prekenembetets oppdrag å forkynne Guds løfter i både avgrenset og vid mening. (Apol 13:11 ref (Rom 1:16, Jes 55:11), 23:18-20 ref Lk 10:16. FC SD 2:56 ref 2 Kor 2:14ff. Jf samme 3:5f).